EBÛ YA'KÛB NEHRECÛRÎ

Tasavvuf büyüklerinden. İsmi, İshâk bin Muhammed olup, künyesi Ebû Muhammed'dir. 330 (m. 944) senesinde Mekke-i mükerremede vefât etti. Irâk'da Ahvaz'ın yakınındaki Nehrecûr denilen köyden olduğu için, Nehrecûrî diye bilinir. Hicaz'a gitti. Uzun seneler Harem-i şerîfe komşu olarak kaldı. Cüneyd-i Bağdadî, Ya'kûb es-Sûsî ve Amr bin Osman el-Mekkî ve daha başka büyük zâtlarla görüşüp, sohbet etmiştir.

Fazîlet sahibi bir zâttır. Tasavvufun yüksek makamlarına kavuşmuştur: Lütfu ve ikramı bol, edebi pek çok idi. Arkadaşları kendisini çok severdi. Yeryüzünde herkesin fark ettiği bir nûrânîlik vardı. Çok ibâdet ederdi. Gönlü bir gün bile rahat olmamıştı. Nitekim "Ey Ya'kûb! Sen kulsun. Kul rahat olmaz" diye bir ses işitti.

Ebû Ya'kûb Nehrecûrî buyurdular ki: "Doğruluk, açıkta ve gizlide hakka uymak ve uygun olmaktır. Doğruluğun hakîkati, darlık ve kıtlık zamanlarında da hakkı söyliyebilmektir."

"Allahü teâlâyı en iyi tanıyan, O'nun eserlerini, kâinatdaki eşsiz nizâm ve intizâmı, ondaki ince ve yüksek san'atı görüp, Allahü teâlânın büyüklüğü ve yüceliği karşısında hayran olup, hayrette kalan kimsedir."

Anlatılır ki, birisi gelip Ebû Ya'kûb'a, "Benim kalbimde bir katılık var. Ba'zı zâtlarla istişârede bulundum. Bana çeşitli tavsiyelerde bulundular. Fakat kalbimdeki bu katılık, hiçbirisinin dediği ile gitmedi. Bunun üzerine Ebû Ya'kûb, "Onlar hatâ etmişler. Sen şöyle yap, herkes uyuduğu zaman, Kâ'be-i muazzamadaki Mültezeme'ye (Hacer-ül-esved ile Kâ'be-i muazzamanın kapısı arasındaki yere) git, orada namaz kıl. Allahü teâlâya yalvarıp yakar. Yâ Rabbî, işimde şaşırıp kaldım. Bana yardımını ihsân eyle diye duâ et." dedi. O şahıs da Ebû Ya'kûb'un dediği gibi yaptı. Kalbindeki o katılık gitti."

Yine birisi ona gelerek, "Namaz kılıyorum, fakat tadını içimde bulamıyorum" dedi. Ebû Ya'kûb o zâta dedi ki, Allahü teâlâyı sâdece namazda hatırlarsan böyle olur. Allahü teâlâyı her zaman hatırlamalıdır ki, yapılan ibâdetlerin tadı alınabilsin."

"Dünyâ bir derya, insanlar bu denizde yolcu, gemi takvâ, âhıret ise sahildir."

"Doyması yemekle olan kimse, dâima açtır. Zenginliği mal ile olan fakîrdir. Çünkü o mal, her zaman elde kalmaz. Allahü teâlâdan yardım istemiyen, başarısızlığa mahkûmdur. İhtiyâcını insanlara arz eden mahrûm kalır. Gerçekte bütün ihtiyâçları gideren Allahü teâlâdır. Kullar birbirinin ihtiyâçlarını gidermekte vasıtadır. Allahü teâlâ, insanlara, birbirinin ihtiyâcını gidermek için güç ve kuvvet vermezse, kimsenin kimseye yardımcı olmaya gücü yetmezdi. Bu bakımdan ihtiyâçları herşeyin sahibi ve mâliki Allahü teâlâya arz etmeli. Allahü teâlâ bir işin olmasını dilerse, onun meydana gelmesini te'mîn edecek sebebleri de yaratır."

"İnsan kendisine verilen ni'mete şükrederse, Allahü teâlâ, o ni'meti insanın elinden almaz. Eğer ni'mete şükretmeyip, kıymetini bilmezse, o ni'met devam etmez, elden gider."

"Kul ma'nevî yönden yüksek mertebelere erişip kemâle erişince, artık ona, belâ ve sıkıntılar ni'met şeklinde görünür. Çünkü, onun Allahü teâlâya olan muhabbet ve sevgisi o kadar fazladır ki, artık O'ndan gelen herşey, ona güzel ve tatlı gelir."

"İnsanın kazançlı olmasının esâsı, az yemek, az uyumak, az konuşmak ve nefsin arzu ve isteklerini terk etmektir."

“Kişi, kendi benliğinden sıyrılıp, Hak ile beraber olursa, o zaman kulluk makamına kavuşur. Kul olabilmek pek yüksek bir makamdır.”

“İnsanda huzûr ve sevinç, şu üç şeyle hâsıl olur Birincisi; kişi Allahü teâlâya ibâdet edip, beğendiği işleri yaptığı zaman duyduğu sevinç ve rahatlık. İkincisi; kalbini Allahü teâlâdan başka herşeyden sıyırıp, sadece Allahü teâlâ ile beraber kılmak. Üçüncüsü; Allahü teâlâdan başka şeyler hakkında konuşmayı bırakıp, Allahü teâlâyı anmaktan hâsıl olan tatlılık ve sevinç. Allahü teâlânın anılması sebebiyle meydana gelen neş’e ve sevincin alâmeti üç şeydir: Birincisi; kulun dâima, tâat (Allahü teâlânın beğendiği şeyler) üzere olması. İkincisi; dünyâdan ve dünyâya düşkün olanlardan uzak kalmak. Üçüncüsü; yaptıkları ibâdet ve tâatlerde, sâdece Allahü teâlânın rızâsını gözetmesi, İnsanların da görmesi ve bilmesi düşüncesinden kurtulması.”

“En faziletli ve üstün amel, bilerek yapılan ameldir.” (Bilmeden amel yapan kimsenin, harama düşmesi ihtimâli vardır.)

“Gerçek tevekkül sahibi, başkasına eziyet ve sıkıntı vermez. Başına gelen belâ ve musibetlerden dolayı kimseden şikâyetçi olmaz. Mahrûm kaldığı şeylerden dolayı da kimseyi kötülemez. Çünkü o, hayrın da, şerrin de, Allahü teâlâdan olduğuna kâmil bir şekilde îmân etmiştir.”

Ebû Ya’kûb Nehrecûrî’ye Allahü teâlânın rızâsına nasıl kavuşulur diye sordular. O da “Câhillerden uzak kalmak, âlimlerin sohbetinde bulunmak, ilmi ile amel edip, Allahü teâlâyı anmaya devam etmek” diye buyurdu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 356

2) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 378

3) Nefehât-ül-üns sh. 180

4) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 325

5) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 111

6) El-A’lâm cild-1, sh. 296